Становище

от доц. д-р Даниела Дончева

Юридически Факултет на Пловдивски университет

„Паисий Хилендарски”

за дисертационния труд на Георги Стойков Кузманов

за получаване на образователна и научна степен „доктор” на тема:

„Основание за освобождаване от наказателна отговорност**“**

Със Заповед УМО 280/08.07.2026 г. на Ректора на Бургаски свободен университет съм определена за член от състава на научно жури за защита на дисертационен труд на докторант на самостоятелна подготовка Георги Стойков Кузманов, като е насрочена и публична защита.

Представеният дисертационен труд е с обем 181 страници, използваната литература обхваща 67 източника на български и руски език и 8 на латиница. Бележките под линия са 265 на брой.

Съдържанието е структурирано в увод и четири глави, всяка от които разделена на отделни параграфи. Заключението обобщава съдържанието на изследването, формулирани са основни изводи и са направени предложения de lege ferenda.

Трудът е посветен на правния институт на освобождаването от наказателна отговорност. Главната цел е да се разкрият същността и мястото на института в Общата част на наказателното право, да се идентифицират практическите и теоретичните проблеми при прилагането му (особено по чл. 78а от Наказателния кодекс), както и да се направят предложения за усъвършенстване на законодателството и съдебната практика.

Глава Първа е озаглавена „Същност на освобождаването от наказателна отговорност“. В нея авторът анализира понятието за наказателна отговорност и наказателно правоотношение, като добре аргументира извода, че „наказателното правоотношение се изчерпва с постановяване на окончателния акт в наказателното производство, тъй като реализирането на наказателното правоотношение не винаги и не е задължително да е свързано с определяне на наказание“. Липсва обаче теза и аргументи досежно изпълнение на наказанието и съдимостта – дали те са основание за друго правоотношение или част от наказателното.

Направено е ясно и резонно разграничение между „основания“ и „предпоставки/условия“ за освобождаване от отговорност, както и интересен сравнителноправен анализ със сходни правни институти в законодателствата на държави като Австрия, Полша и Швейцария .

Глава Втора е посветена на историческо развитие на освобождаването от наказателна отговорност в българското наказателно право. Проследява се генезисът на института в Наказателния закон на Царство България, уредбата през социалистическия период (1951–1990 г., включително института на общественото поръчителство) и последвалата динамична законодателна еволюция след 1990 г.

Глава Трета представя и задълбочено анализира проблеми при прилагането на чл. 78а от НК. Подробно се анализират материалноправните и процесуалните въпроси около замяната на наказателната отговорност с административно наказание (глоба). Разглеждат се въпроси относно задължителния характер на нормата на чл. 78а от НК, изискването за възстановяване на причинените имуществени вреди, реабилитацията, давността, отнемането на имущество по чл. 53 НК и процесуалното положение на субекта в производството.

Глава Четвърта е насочена към изследване на освобождаването от наказателна отговорност на непълнолетни. Акцентира се върху специфичния режим за непълнолетни лица по чл. 61 НК (налагане на възпитателни мерки) и се проучва конкуренцията между реда по чл. 61 НК и този по чл. 78а НК .

В **Заключението** са направени **изводи** за ефективността на института като инструмент на наказателната политика и са формулирани конкретни предложения за нормативни изменения и за уеднаквяване на съдебната практика.

Представеният дисертационен труд е посветен на един от най-динамичните и дискусионни институти в наказателноправната наука – освобождаването от наказателна отговорност. Темата е актуална поради честите и фрагментарни законодателни изменения в тази област, водещи понякога до сериозни затруднения и противоречива практика при прилагането на разпоредби като чл. 78а и чл. 61 от НК.

Дисертантът е провел добросъвестно, системно и задълбочено научно изследване. Работа показва научна култура и стриктност. Авторът проследява научната дискусия по относими към темата въпроси и извежда самостоятелни заключения на база на критичния преглед на научните теории. Дисертантът успява да анализира и отграничи теоретичните

категории и да дефинира правната природа на института, разграничавайки ясно „основанията“ от „предпоставките/условията“ за освобождаване от наказателна отговорност.

Сериозно преимущество на труда е практическата му насоченост. Авторът не се ограничава до абстрактно теоретизиране, а концентрира изложението си върху реалните проблеми в правоприлагането. Дисертацията се отличава и с това, че се прави връзка между материалното и просецуално право при освобождаването от наказателна отговорност, разкрити са слабости при приложението на Глава 28 от НПК.

Положително оценявам приносните моменти на дисертацията и считам, че са от особено важно теоритично и практическо значение.

Авторът показва зрялост като изследовател, като не само констатира дефектите в действащата уредба и празнотите в правоприлагането, но и предлага конкретни решения, с повечето от които съм съгласна, но някои не споделям. Не споделям аргументите и самото предложение за промяна задължителото приложение на чл. 78а от НК и въвеждане на възможност за преценка приложението му от съда. Считам, че приложното му поле е твърде ограничено с оглед наличието на голям брой кумулативни предпоставки и въвеждането на още една – преценка за целесъобразност, ще доведе до проблеми в правоприлагането. Преценката трябва също да почива на определени критерии, които са субективни и това ще доведе до нееднакво правоприлагане и според мен повече затруднения – ще се увеличи броят на обжалваните актове например. Ако се търси уредба, подобна на „условното осъждане“, следва да се има предвид, че от една страна обществената опасност на деяниета, за които се преценява дали да бъде приложен чл. 66 от НК е по-висока, от друга - условията за пригането му са по-малко на брой, отколкото тези по чл. 78а от НК. Мисля, че трябва да се обмисли и прецизира предложението за промяна на чл. 424, ал. 1 от НК, защото редакцията, която е предложена е неясна.

Съгласна съм с предложението за промяна наименованието на института – да бъде само „освобождаване от наказателна отговорност“, както и предвиждане на възможност за прилагане на някоя пробационна мярка при освобождаване от наказателна отговорност. Преценявам като основателно и предложенията: „при разглеждане на делото се прилагат правилата на съдебното следствие пред първата инстанция. Със съгласие на страните някои от действията може да не бъдат извършвани“ и „възобновяването на производството по делото се извършва по реда на Глава тридесет и трета“.

Дисертационният труд притежава високи научни и практически качества. Той представлява завършено, самостоятелно и добросъвестно проведено изследване с теоретична стойност за наказателноправната наука и с приложна полза за правораздаването в Република България.

Заключение:

Предвид изпълнението на изискванията, предвидени в чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и на основание чл. 10, ал. 1 от същия, давам категоричното си **положително** заключение за присъждане на **Георги Стойков Кузманов** на научната и образователна степен **„Доктор”** в област на висшето образовоние 3 „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. „Право”, докторска програма Наказателно право.

29.07.2026 г. Изготвил становището: Даниела Дончева